

VBV - BOSMEMORANDUM 2003

25ste WEEK VAN HET BOS

Traditiegetrouw maakt de Vereniging voor Bos in Vlaanderen (VBV) naar aanleiding van de Week van het Bos de balans op van de bosgebeurtenissen tijdens het afgelopen jaar. Het Bosmemorandum is inmiddels aan zijn zevende editie toe.

BOSBEHOUD: PLEIDOOI VOOR HET BEHOUD VAN DE ZONEVREEMDE BOSSEN

1. VLAAMSE ENGAGEMENTEN: BELOFTES GEBEITELD IN HET RUIMTELIJK STRUCTUURPLAN VLAANDEREN (RSV)

Zonevreemde bossen zijn bossen in gebieden waaraan de plannen van aanleg of ruimtelijke uitvoeringsplannen een ruimtelijke bestemming geven die niet verenigbaar is met het bosbehoud. Het probleem van de zonevreemde bossen is bij uitstek een probleem van ruimtelijke ordening.

Het gewestelijk beleidsdocument inzake ruimtelijke ordening is het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV), dat het kader vormt voor de ruimtelijke ontwikkeling van Vlaanderen tussen 1994 en 2007.

Het RSV ziet als belangrijkste doelstellingen voor de bosstructuur: het versterken van de multifunctionaliteit van bos, het tegengaan van versnippering van bestaande bossen (en dus verlies aan biodiversiteit), het verkrijgen van een hogere bebossingsindex en het voorzien van nieuwe bossen in bosarme streken. Zeer betekenisvol is dat het RSV hieraan nog het volgende toevoegt: “Daarom is het noodzakelijk alle bestaande bossen te beschermen en bosuitbreiding te realiseren” (RSV, p. 384).

Het RSV is definitief vastgesteld in 1997 (bij besluit van de Vlaamse regering van 23 september; de bindende bepalingen zijn bij decreet van 17 december 1997 bekrachtigd). De in uitvoering van het RSV te nemen maatregelen dienen genomen te worden tegen 2007. Het Vlaams Regeerakkoord belooft het RSV versneld uit te voeren en maakt van bossen zelfs een prioriteit.

2. DE REALITEIT IS STUKKEN MINDER MOOI...

Het RSV gaat dus uit van bosbehoud en bosuitbreiding, het Vlaams Regeerakkoord ook. In de praktijk gaat het de andere kant op.

Cijfers uit Natuurrapport 2003 van het **Instituut voor Natuurbehoud** (wetenschappelijke instelling van de Vlaamse Gemeenschap) op pagina 254: “De laatste tien jaar (1990 tot en met 1999) is 6000 hectare bos verdwenen... Dat is gemiddeld 600 hectare per jaar.... Tussen eind 1999 en half 2002 waren er nog eens 343 vergunde ontbossingen, tegenover 95 hectare bosuitbreiding. Er wordt dus nog steeds meer ontbost dan bebost.”

Cijfers van Bos & Groen, de Vlaamse bosadministratie, in het magazine “Groencontact” van VVOG, vertellen dat er tussen 1994 (het nulpunt van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen) en 2000 niet minder dan 3665 hectare ontbost is.

We gaan er dus op achteruit i.p.v. vooruit.

3. WAT LOOPT ER FOUT??

Het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen erkent het probleem van zonevreemde bossen niet.

Het RSV geeft er zich in feite helemaal geen rekenschap van dat het bestaande bosareaal voor een belangrijk gedeelte gelegen is buiten groene bestemmingen. In woongebied en industriegebied (evenals in de hiermee gelijk te stellen bestemmingen) is het bos ‘vogelvrij’. Het RSV onderkent dit probleem niet, gaat wel uit van het behoud en de bescherming van de bestaande bossen en van het behoud van het bestaande bosareaal, maar veronderstelt daarbij blijkbaar (geheel ten onrechte) dat de bestaande bossen of het huidige bosareaal in één van de genoemde groene bestemmingen is gelegen (RSV, p. 536). Bijgevolg voorziet het ook geen oplossing voor deze problematiek.

Bossen in de natuurlijke structuur

De Vlaamse regering slaagt er ook niet in de bos- en natuurstructuur af te bakenen. In afwachting van de afbakening van de bosstructuur gaan steeds meer waardevolle zonevreemde bossen voor de bijl: Elke verdere vertraging werkt dus bijzonder nadelig, i.h.b. voor bossen in een harde bestemming (woongebied, industriegebied en aanverwante gebieden). Daarom vragen wij dat snel werk wordt gemaakt van de realisatie van de natuur- en bosstructuur met daarbij prioritaire aandacht voor afbakening van die delen waarbinnen belangrijke zonevreemde bossen zitten. De afbakening van de bos- en natuurstructuur moet ook dringend juridisch worden vastgelegd via ruimtelijke uitvoeringsplannen (de zogenaamde groene RUP's).

Boscompensatie is geen alternatief!

Krachtens het Bosdecreet (art. 90bis) kan er in woongebied (in de ruime zin), in industriegebied (in de ruime zin) en vergunde verkavelingen wel een ontbossingsvergunning gegeven worden, doch slechts indien de ontbossing wordt gecompenseerd in natura, door betaling van een bosbehoudsbijdrage of door een combinatie van beide.

De compensatieregeling beoogt te vermijden dat door ontbossing het totale Vlaamse bosareaal in oppervlakte afneemt. Daarbij beoogt zij het verlies van ecologisch waardevollere bossen op te vangen door die bossen te compenseren met een grotere oppervlakte.

Bossen zijn echter niet te compenseren

De meeste zonevreemde bossen zijn zo waardevol dat ze eenvoudigweg niet te compenseren zijn. Het vergunnen van de ontbossing gecombineerd met een compensatieplicht, is dan ook onaanvaardbaar.

Onvervangbare recreatieve, maatschappelijke, ecologische, landschappelijke en cultuurhistorische waarden gaan zo definitief verloren. Een snelle regularisering via een ruimtelijk uitvoeringsplan is hier de enige goede weg. In afwachting van een dergelijke wijziging pleiten wij voor een ontbossingsverbod, ongeacht de ligging in woon- of industriegebied.

Volgens het Natuurrapport 2003 (p. 247) zijn van de zonevreemde bossen, 6.000 ha biologisch zeer waardevol, 1.300 ha biologisch waardevol tot zeer waardevol en 16.000 ha biologisch waardevol.

De huidige compensatieregeling werkt niet!

Er zijn simpelweg geen zones afgebakend om aan compensatiebebossing te doen, zodat men grond in agrarisch gebied zoekt. In die gebieden valt echter moeilijk te compenseren, want het veldwetboek en de pachtwetgeving bemoeilijken de compensatie. Gevolg: voor 250 ha of 73% van de vergunde ontbossingen (tussen eind 1999 en juli 2002) bestond, volgens het Natuurrapport 2003 (p. 245) de compensatie uit een bosbehoudsbijdrage. Deze budgetten worden echter nauwelijks gebruikt voor de aankoop van gronden voor bebossing.

Om dit probleem op te vangen moet het RSV worden aangepast, net zoals dat gebeurt voor bedrijventerreinen. Momenteel loopt immers een partiële herziening van het RSV voor bedrijventerreinen. Het RSV stelt dat er tot 2007 7.000 hectaren bedrijvenszones moeten bijkomen om de gewenste economische groei op te vangen. De voorbije jaren werden echter heel wat bestaande zonevreemde bedrijven (gelegen in bv. landbouwgebied) omgezet naar bedrijvenszone. Omdat het hier niet gaat over bijkomende bedrijfsgrond maar wel over bestaande bedrijvigheid, werd in de partiële herziening beslist om deze herbestemmingen van zonevreemde bedrijven niét af te trekken van de 7.000 hectaren bijkomende bedrijfsruimte. Hetzelfde zou nu moeten gebeuren voor zonevreemde bossen. Het gaat hier evenzeer om bestaande bossen en niet om nieuwe bosgebieden. Herbestemmingen van zonevreemde bossen naar effectieve bosgebieden moeten apart bekeken worden van de 10.000 hectare nieuwe bossen. Het RSV zou daarom in de ruimtebalans ruimte moeten voorzien om bestaande, zonevreemde bossen te behouden als bos of te compenseren als behoud niet mogelijk is. Vervolgens moeten ruimtelijke uitvoeringsplannen worden opgemaakt om deze zonevreemde bossen ook effectief te herbestemmen naar bosgebied. Daarnaast moet ruimte worden voorzien in ruimtelijke uitvoeringsplannen voor effectieve boscompensaties, dus los van de 10.000 hectaren nieuwe bossen.

De VBV eist dan ook:

1. de erkenning van de problematiek van de zonevreemde bossen door het beleid
2. de aanpassing van het RSV tot bosbehoud
3. de snelle opmaak van de zogenaamde groene RUP's
4. de compensatieregeling als uitzonderingsgeval niet als regel
5. effectieve herbebossing bij compensatie

BOSUITBREIDING: OOK EEN BELOFTE VAN VLAANDEREN

1. Het RSV voorziet, via gewestplanwijzigingen of gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen, in 10.000 ha bijkomende bestemmingen bosgebied en bosuitbreidingsgebied. Het RSV reserveert deze voor ecologisch verantwoorde bosuitbreiding¹. Volgens het Natuurrapport is er voorlopig enkel 1.200 hectare bos bijgeplant.

2. Daarnaast bepaalt het RSV dat binnen de agrarische structuur gestreefd moet worden naar de realisatie van 10.000 ha bosuitbreiding in het kader van de EG-verordeningen 2080/92 en 1257/1999, de zgn. Plattelandsverordening. Wanneer het RSV het heeft over 10.000 ha bosuitbreiding in het kader van de EG-Verordening, dan betreft het bijkomend bos binnen het agrarisch gebied. In de praktijk komt er van

¹ Het RSV bepaalt dat de ecologisch verantwoorde bosuitbreiding vooral moet worden gerealiseerd aansluitend bij bestaande bossen, als buffer, in functie van natuurontwikkeling en –verbinding of in de nabijheid van stedelijke gebieden (o.m. stadsrandbossen in bosarme streken).

deze bebossingen in agrarisch gebied heel weinig terecht. Tussen 1996 en 2002 werd slechts 750 ha landbouwgronden (tijdelijk) bebost (Natuurrapport 2003 & Evaluatie Programmeringsdocument Plattelandsontwikkeling).

De VBV eist dan ook

- dat ook de belofte van 10.000 hectare extra bos door de Vlaamse Regering versneld worden gerealiseerd
- dat er weer werk wordt gemaakt van de implementatie van de Plattelandsverordening (10.000 hectare tijdelijk bos in de agrarische structuur)

MULTIFUNCTIONEEL BOSBEHEER EN -GEBRUIK

Multifunctioneel bosbeheer combineert de 4 verschillende bosfuncties zo veel als mogelijk. Deze 4 bosfuncties zijn de ecologische functie, de economische functie, de sociale en educatieve functie en de milieubeschermdende functie. De VBV is blij met de goedkeuring van de 4 nieuwe uitvoeringsbesluiten die deze functies maximaal ondersteunen. De besluiten rond de criteria duurzaam bosbeheer, rond de opmaak van het beheerplan, rond subsidieregelingen en ten slotte het besluit rond de bosgroepen zijn stappen in de goede richting. De VBV zal de uitwerking van deze uitvoeringsbesluiten op de voet volgen.

Om de toegankelijkheid van onze bossen maximaal te kunnen sturen is het hoognodig dat het uitvoeringsbesluit rond toegankelijkheid van bos- en natuurgebieden wordt goedgekeurd. Voor alle gebruikers van de open ruimte is het essentieel dat er snel een geïntegreerde visie op het recreatief medegebruik komt.

De VBV waardeert deze uitvoeringsbesluiten en zal deze evoluties verder op de voet volgen.

TROPISCH BOS

De VBV is ontgoocheld dat het **Vlaams Impulsfonds Tropisch Bos dat in 2003 is opgericht nog steeds niet volop operationeel is**. Dit Impulsfonds is een belangrijke aanzet tot de uitbouw van een volwaardig Vlaams beleid inzake tropisch bos. De doelstelling van dit Impulsfonds is voornamelijk kleine, lokaal gedragen projecten inzake duurzaam bosbeheer te ondersteunen alsook de Vlaamse expertise inzake tropisch bos te bestendigen en uit te bouwen.

De VBV is lid van **het Forum Illegale Houtkap** : onder impuls van het Forum werd vorig jaar zowel door **het Vlaams als door het federaal Parlement een resolutie aangenomen** waarin gesteld wordt dat **illegale houtkap dient te worden bestreden**. Wij hopen op een snelle implementatie van deze resoluties. Tevens dringt de VBV er nogmaals op aan dat alle overheidsinstanties het gebruik van **hout uit duurzaam beheerde bossen (FSC) blijven promoten** door o.a. bij uitvoering van werken in eigen regie maximaal gelabeld hout te gebruiken.

VBV eist dan ook :

- dringende operationalisering van het Tropisch Impulsfonds
- maximaal engagement van overheidswege ten voordele van FSC-labeling